

## **Scenariusz lekcji historii poświęconej tematyce ratowania Żydów w okresie II wojny światowej**

**Autor:** Anita Palimąka

**Temat:** Sprawiedliwi wśród Narodów Świata z Zagłębia Dąbrowskiego.

**Czas:** 45-90 min.

**Cel główny:** Zapoznanie uczniów z działalnością mieszkańców z Zagłębia Dąbrowskiego, których za bohaterstwo uhonorował Instytut Yad Vashem.

### **Cele szczegółowe:**

Po zakończonej lekcji uczeń:

- potrafi wymienić osoby z Zagłębia Dąbrowskiego odznaczone medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata,
- zna i rozumie ryzyko, jakie podejmowali Polacy ukrywający Żydów w czasie II wojny światowej oraz jakie konsekwencje groziły ukrywającym się Żydom,
- rozumie pojęcia: Sprawiedliwy wśród Narodów Świata,
- ocenić wpływ zarządzeń niemieckich na zachowania i postawy Polaków i Żydów podczas okupacji,
- umie wyjaśnić, na czym polegała wyjątkowość działalności Sprawiedliwych,

### **Metody pracy:**

- praca pod kierunkiem,
- pogadanka,
- praca w grupach.

### **Materiały i środki dydaktyczne:**

- mapa gmin żydowskich w przededniu wybuchu II wojny światowej,
- portal internetowy: [sprawiedliwi.org.pl](http://sprawiedliwi.org.pl)
- zdjęcie medalu Sprawiedliwy wśród Narodów Świata.

## Przebieg lekcji

1. Lekcję należy rozpocząć od krótkiego podsumowania poprzedniego tematu poświęconego Polakom ratującym Żydów w czasie II wojny światowej. Następnie nauczyciel wykorzystując portal [mentimeter.com](https://www.mentimeter.com) (bądź w jakiegokolwiek innej formie) zbiera od uczniów odpowiedzi na pytanie: kim jest bohater? – uczniowie mogą posiłkować się odpowiedziami, których udzielili w zadanej pracy domowej. Odpowiedzi mogą być cały czas wyświetlane na tablicy.
2. Należy krótko przedstawić sytuację Żydów w Zagłębiu Dąbrowskim w przededniu wybuchu II wojny światowej – liczbę mieszkańców; zwrócić uwagę na liczbę ruchów i organizacji żydowskich. Pomocna może być mapa (karta nr 1). Następnie przejść do omówienia połączonego getta będzińsko-sosnowieckiego na Starym Warpiu i Środuli, które w dniach 1-8 sierpnia 1943 r. zostało zlikwidowane przez Niemców.
3. Po wprowadzeniu nauczyciel pokazuje uczniom medal Sprawiedliwy wśród Narodów Świata (karta nr 2), krótko omawia co na nim jest oraz wyjaśnia komu był przyznawany przez Yad Vashem – Instytut Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu. (pełny opis znajduje się na stronie Instytutu Yad Vashem <https://www.yadvashem.org/education/other-languages/polish/righteous-among-the-nations/honoring.html>) Motto medalu: Kto ratuje jedno życie – ratuje cały świat. Nauczyciel może również opowiedzieć uczniom o Ogrodzie Sprawiedliwych. Stan na styczeń 2022 r.: 7232 Polaków zostało uhonorowanych medalem, w sumie odznaczono 28217 osób.
4. Następnie nauczyciel podzieli klasę na pięć grup i każdej z nich przydzieli jednego Sprawiedliwego z Zagłębia:
  - Janinę Kierocińską (Matka Teresa Kierocińska, karmelitanka),
  - Honoratę Skowrońską,
  - Wanda i Kazimierz Kafarscy,
  - Tadeusza Kosibowicza,
  - ks. Mieczysława Zawadzkiego.

Jeśli nauczyciel ma możliwość skorzystania na czas lekcji z pracowni komputerowej bądź wypożyczyć z niej laptopy dla uczniów – grupy mogą przygotować osobne prezentacje multimedialne o wskazanym Sprawiedliwym, pracując z wykorzystaniem np. chmury

google. Jeżeli nie, każda grupa może wykonać plakat przedstawiający postać Sprawiedliwego np. na arkuszu A3 lub szarym papierze.

Uczniom należy wskazać portal [sprawiedliwi.org.pl](http://sprawiedliwi.org.pl) jako ich główne źródło informacji, ale nie należy ich ograniczać tylko do jednego portalu. Wszystkie grupy, przy tworzeniu prezentacji bądź plakatu, powinny odszukać a następnie zaprezentować następujące informacje:

- imię i nazwisko Sprawiedliwego,
- kiedy został odznaczony,
- imiona i nazwiska uratowanych Żydów + miejsce ich ukrywania,
- krótka informacja (bądź opis w przypadku prezentacji) bohaterskiego czynu,
- zdjęcie Sprawiedliwego, jeśli jest dostępne w internecie.

Jeśli uczniowie będą wykonywali plakaty, nauczyciel może wydrukować im zdjęcia Sprawiedliwych (karta nr 3) – tych, których zdjęcia są dostępne.

5. Jeśli praca uczniów przedłużałaby się, można pozwolić dokończyć ten etap pracy w domu. Następnie można utworzyć w klasie galerię z wykonanych plakatów i dać każdej z grup czas na zaprezentowanie swojego Sprawiedliwego. Następnie można odnieść się do odpowiedzi uczniów charakteryzujących bohatera i poprosić o wskazanie cech, które ich zdaniem posiadali omawiani Sprawiedliwi, a które możemy nazwać bohaterskimi.

6. Podsumowaniem pracy w grupach może być wspólne uzupełnienie tabeli

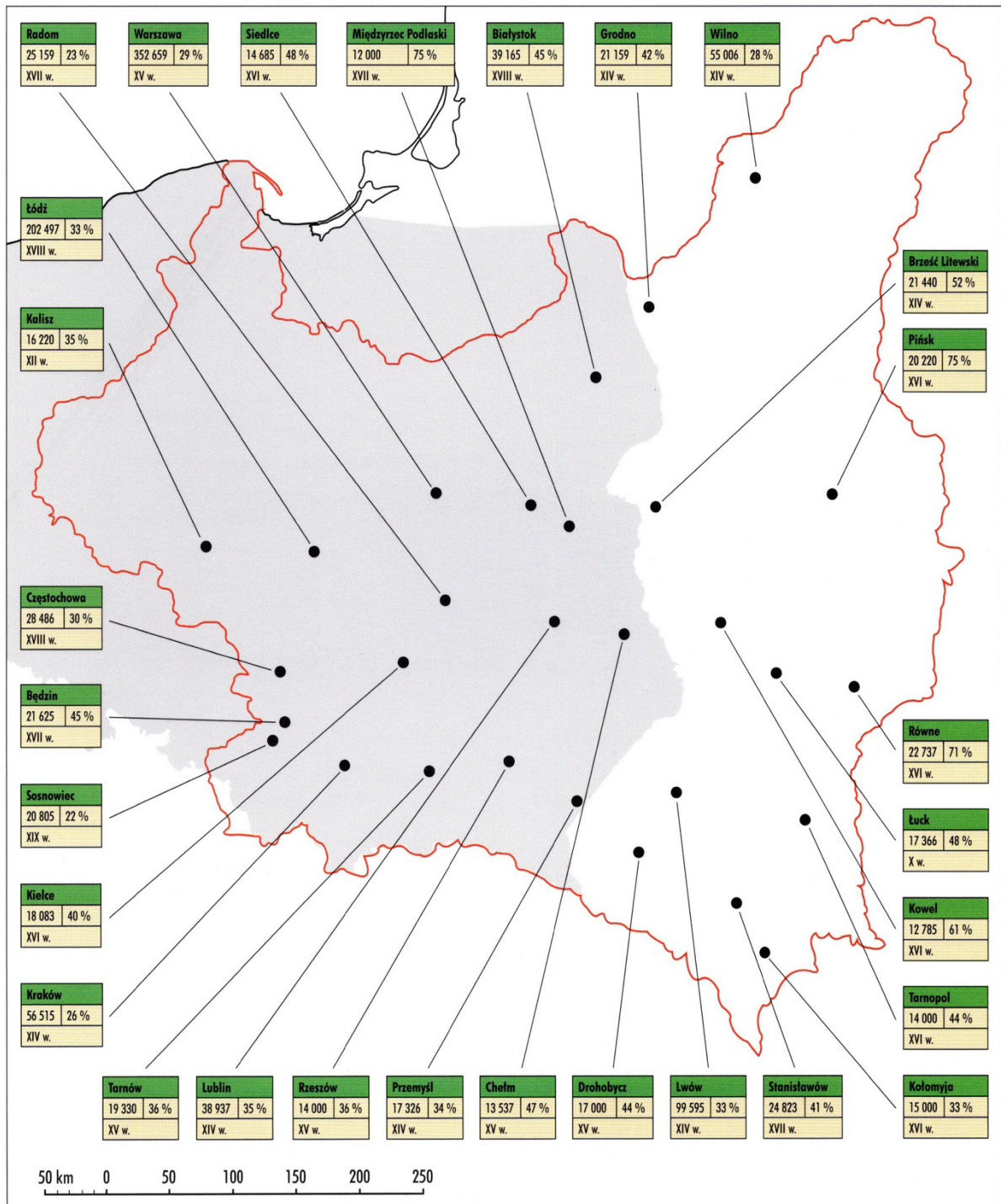
<b>Udzielający pomocy</b>	<b>Rodzaj pomocy</b>

Na zakończenie można poprosić uczniów o wykonanie krótkiej notatki do gazetki szkolnej lub klasowej, poświęconej osobom ratującym Żydów w Zagłębiu Dąbrowskim.

# Karta nr 1

## NAJWIĘKSZE GMINY ŻYDOWSKIE W POLSCE W PRZEDEDNIU WOJNY

Źródło: Martin Gilbert, Atlas historii Holocaustu, Kryspinów, b.d.w., s. 35.



**Legenda**

— granica II RP (1938 r.)

— obszar państwa polskiego po 1945 r.

miasto	
liczebność gminy żydowskiej	% mieszkańców miasta
czas osiedlenia	





QUICONQUE SAUVE UNE VIE SAUVE L'UNIVERS TOUT ENTIER

# תעודת כבוד Diplôme d'Honneur

LE PRÉSENT DIPLOME ATTESTE QU'EN SA SÉANCE DU LA COMMISSION D'HOMMAGE AUX JUSTES DES NATIONS, NOMMÉE PAR L'INSTITUT COMMÉMORATIF DES MARTYRS ET DES HÉROS YAD VASHEM, SUR LA FOI DES TÉMOIGNAGES RECUEILLIS PAR ELLE, A RENDU HOMMAGE ET DÉCERNÉ LA MÉDAILLE DES JUSTES PARMI LES NATIONS À

זאת לתעודה שביעיבתה מיום החליטה הועדה לציון חסידי אומות העולם שליד רשות הזיכרון יד ושם על יסוד עדויות שהובאו לפניה, לתת כבוד ויקר ולהעניק את העדליה לחסידי אומות העולם

לאות תודה  
לאות שם ישדאכ

QUI AU PÉRIL DE VIE SAUVÉ DES JUIFS PERSÉCUTÉS PENDANT LA PÉRIODE DE LA SHOAH EN EUROPE, NOM HONORÉ À TOUT JAMAIS, GRAVÉ SUR LE MUR DES JUSTES DES NATIONS AU MÉMORIAL YAD VASHEM À JERUSALEM.

על אשר בשנות השואה באירופה ש נפש בכפוף להצלת יהודים נרדפים נידי הודפיהם. שמי יונצח לעד על לוח- כבוד בגן חסידי אומות העולם ביד ושם.

Jérusalem, Israël

ניתן היום בירושלים



בשם רשות הזיכרון יד ושם  
POUR L'INSTITUT YAD VASHEM

בשם הועדה לציון חסידי אומות העולם  
POUR LA COMMISSION DES JUSTES

Karta nr 3



Janina Kierocińska



Wanda Kafarska





Tadeusz Kosibowicz



Ks. Mieczysław Zawadzki